

CAN VE MAL GÜVENLİĞİ[1]   İnsanın hayatını onurlu bir şekilde sürürebilmesi için vazgeçilmez kabul edilen temel hakları vardır. Din, akıl, namus, can ve mal güvenliği bu hakların önde gelenleridir. Korunması gereken bu beş şeye “zarurat-ı diniyye” (dinin vazgeçilmez temel değerleri) denir. İslam dininin emir ve yasaklarının temel amacı bu değerlerin korunması ve insanın güven, huzur ve mutluluk içerisinde yaşamasıdır. CAN GÜVENLİĞİ Can güvenliği deyince akla ilk gelen insanın yaşama hakkıdır. Bu hak bütün hakların başında gelir. Bu hakka sahip olmayan bir kimsenin diğer haklara da sahip olması ve birtakım sorumluluklar yüklenmesi mümkün değildir. Allah’ın en güzel biçimde yarattığı insanın varlıklar arasında ayrı bir yeri ve değeri vardır. Kur'ân-ı Kerim, “insanın şerefli ve üstün olduğunu” (Tin,95/2) belirterek onun Allah nazarındaki yerine ve bu âlemdeki konumuna işaret etmiştir. Kur'ân-ı Kerim’in insanı “ey insanlar” diye muhatap alması ve kainattaki her şeyin onun emrine verilmesinden bahsetmesi, insana verilen değerin önemini belirtmektedir. O halde insan kendisine verilen bu değerin karşılığını, Allah’a ve yarattıklarına karşı görev ve sorumluluklarını yerine getirmekle verebilir. Müslümanın bu görevlerini en güzel şekilde yapabilmesi; yetkililer tarafından can güvenliğinin sağlanması, kendisine değer verilmesine, kişilerin hak ve hürriyetine riayet edilmesine bağlıdır. İslam’da insan hayatına büyük önem ve değer verilmiştir. Kur'ân-ı Kerimde Yüce Allah;

أَنَّهُ مَن
قَتَلَ
نَفْسًا
بِغَيْرِ
نَفْسٍ أَوْ
فَسَادٍ فِي
الأَرْضِ
فَكَأَنَّمَا قَتَلَ
النَّاسَ
جَمِيعًا
وَمَنْ
أَحْيَاهَا
فَكَأَنَّمَا أَحْيَا
النَّاسَ جَمِيعًا “… “Kim, bir insanı, bir can karşılığı veya yeryüzünde bir bozgunculuk çıkarma (gibi bir sebep) olmaksızın öldürüse, o bütün insanları öldürüş gibi olur. Her kim de birini (hayatını kurtararak) yaşatırsa bütün insanları yaşatmış gibi olur…” buyurmaktadır. (Maide,5/ 32) Tarihte haksız olarak çıkarılan savaşlar, kin, haset ve kavgalar sebebiyle nice canlara kıyılmış, ocaklar söndürülmüştür. Yüce Allah, bir müminin asla bir mümini öldürüremeyeceğini bildirmektedir:

وَمَا كَانَ

حَكِيمًا. وَمَن يَقْتُلْ مُؤْمِنًا مُّتَعَمِّدًا فَجَزَآؤُهُ جَهَنَّمُ خَالِدًا فِيهَا وَغَضِبَ اللّهُ عَلَيْهِ وَلَعَنَهُ وَأَعَدَّ لَهُ عَذَابًا عَظِيمًا “Bir müminin bir mümini hatanın dışında öldüremez. Kim bir mümini yanlışlıkla öldürürse bir mürsquo;min köleyi azad etmesi ve bağışlamadıkları sürece ailesine diyet ödemesi gerekir. (Öldürülen kimse) mürsquo;min olur ve düşmanınız olan bir topluluktan bulunursa, mürsquo;min bir köle azad etmek gerekir. Eğer sizinle kendileri arasında antlaşma bulunan bir topluluktan ise ailesine verilecek bir diyet ve mürsquo;min bir köle azad etmek gerekir. Bunlara imkan bulamayanın, Allah tarafından tövbesinin kabulü için iki ay ardarda oruç tutması gerekir. Allah hakkıyla bilendir, hüküm ve hikmet sahibidir. Kim bir mümini kasten öldürürse, cezası, içinde ebedi kalacağı cehennemdir. Allah ona gazap etmiş, lânet etmiş ve onun için büyük bir azap hazırlamıştır” (Nisa, 4/92-93) Başka bir ayette Yüce Allah;   تَقْتُلُواْ النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللّهُ إِلاَّ بِالحَقِّ وَلاَ “Haklı bir sebep olmadıkça, Allah’ın, öldürülmesini haram kıldığı cana kıymayın” (İsra,17/33) buyurmuştur. İnsanın en başta gelen hakkının, yaşam hakkı olduğunu gösteren bir çok hadis vardır. Bu hususta Sevgili Peygamberimiz (a.s) ilk “İnsan Hakları Evrensel Beyanamesi” niteliğinde olan veda hutbesinde şöyle buyurmuştur: فان دماءكم و اموالكم و اعراضكم عليكم حرام كحرمة يومكم هذا في بلدكم هذا في شهركم

koymuştur. Hiçbir kimse gerekçesi ne olursa olsun bir kişiyi
öldürmez. Kişiler kanaatlerine göre hüküm koyamaz. Kişilerin
suçlarından dolayı onları bir otorite cezalandırır. Herkes kanaatine,
düşüncesine göre müeyyide belirleyemez. Aksi halde toplumda anarşi ve
huzursuzluk meydana gelir. Zamanımızda can güvenliğimizin sağlanmasında; askerimiz,
polisimiz ve hakimlerimiz önemli görev yapmaktadırlar. Sağlığı Koruma Yoluyla
Allah; #1608;#1614;#1604;#1575;#1614;
#1578;#1615;#1604;#1618;#1602;#1615;#1608;#1575;#1618;
#1576;#1616;#1571;#1614;#1610;#1618;#1583;#1616;#1610;#1603;#1615;#16
05;#1618; #1573;#1616;#1604;#1614;#1609;
#1575;#1604;#1578;#1617;#1614;#1607;#1618;#1604;#1615;#1603;#1614;#15
77;   “Kendi ellerinizle kendinizi tehlikeye atmayın” (Bakara-2/195)
buyurmaktadır. İnsanın asıl görevi ve onu mutlu edecek olan Allah'a kul olmasıdır.
Müslmanın, ibadetleri ve her türlü faydalı hizmetleri Allah nezdinde
kulluktur. Bu görevini yapabilmesi için sağlığına dikkat etmesi de Yoluyla
Allah'ın bir emridir. Ben canıma kıyarım diye kimse intihar edemez. Dinimiz bunu
yasaklamıştır. Peygamberimiz,"intihar etmenin cezasının cehennem olduğunu”[8]; ayrıca,
cizzemliden uzak durulmasını, taun (veba) hastalığı olan bir yere girilmemesi gerektiğini[9];
bulaşıcı hastalıklardan korunmasını, gerekli tedbirin alınmasını emretmektedir.
Görüldüğü gibi ki dinimiz 1400 küsur sene önce insan sağlığı ile ilgili
olarak gerekli tedbirleri ortaya koymuştur. Peygamber Efendimiz (a.s); #1605;#1614;#1594;#1618;#1576;#1615;#1608;#1606;#1612;
#1601;#1616;#1610;#1607;#1616;#1605;#1614;#1575;
#1603;#1614;#1579;#1616;#1610;#1585;#1612; #1605;#1616;#1606;#1618;
#1575;#1604;#1606;#1617;#1614;#1575;#1587;#1616;
#1575;#1604;#1589;#1617;#1616;#1581;#1617;#1614;#1577;#1615;
#1608;#1614;#1575;#1604;#1618;#1601;#1614;#1585;#1614;#1575;#1594;#16
15; #1606;#1616;#1593;#1618;#1605;#1614;#1578;#1614;#1575;#1606;#1616;
“İki nimet vardır ki insanların çoğu bunun kıymetini bilmezler: Bunlar, sağlık ve boş
vakittir” buyurmuştur.[10] İnsanın sağlığı o kadar önemli ki ihmal edildiğinde telafisi
mümkün olmayan sonuçları meydana gelebilir. Bu bakımdan
Müslmanın sağlığına dikkat etmesi Allah'ın emri olan, önemli bir
sorumluluktur. Zira Müslimanların Allah'a kul, yaratılmışlara şefkat ve
merhamet gösterebilmesi sağlıklı olmalarına bağlıdır. Can Güvenliği Konusunda
Yolcuların Sorumluluğu Müslmanın can güvenliği konusunda o
memleketin idarecileri gerekli tedbiri almakla yükümlüdürler. Belki bundan
önce de kişileri Allah'a iman, sorumluluk ve âhiret hayatına iman hakkında
bilindirmelidir.Yaptığı her eylemin yok olmadığına adeta bir kayıt cihazı ile
kaydedildiğine; âhirette hayrının veya şerrinin (kötü; eylemlerinin) karşılığını
göreceğine inanan insan; başkasına zarar vermeyi düşünür mü?
Cana kıyabilir mi? Bu manevi düşüncelerle devlet ve millet arasında güven
sağlanır ve kişiler görev sorumluluğu içinde faydalı hizmette bulunur, gerçek
birlik ve beraberlik sağlanmış olur. Şanlı ecdadımız işte bunu toplum hayatında başarmış ve
arkalarında bizlere örnek almamız gereken pek çok özellikler bırakmıştır.
Ecdadımız insanların can güvenliğini sağlamışlar, güven ve huzur ortamı
hazırlamışlardır. On dokuzuncu asrın başlarında Türkiye'ye gelmiş ve memleketimiz
hakkında muhtelif eserler neşretmiş olan bir Fransız yazar,[11] o devrin Türk Zabita ve
Adliyesinin sırat ve adaletini gösteren misaller zikredildikten sonra sonucu şöyle

anlatmıştır: "İstanbul'da gündüz olduğu gibi geceleyin de insan hiçtil; bir taarruz korkusu olmadan dolaşabilir. Zaten ahali bilhassa evlerde hırsızlık vakaları olmamasına bilyük; bir itina gsterir. "Çtil;nk; öyle bir olay cereyan eden sokağın btil;n sakinleri çtil;alınan malın tazminiyle mtil;kelleştir" Osmanlı'daki emniyet ve asayişten bahseden yazarlar; emniyetin sadece İstanbul'da değil btil;n şehirlerde hatta köylerde de aynı şekilde sağlandığını ve bunun milli bir grev olarak algılandığını, bu başarının temelinde ise Mtil;manların, Kur'an-ı Kerimin "kardeştil;e geçtil;inilmesi" prensibine uymalarının yattığını belirtmiştir.[12] O halde neslimize; başkalarına değer verme, saygı gsterme ve hizmet etmenin kendisini ytil;celteceğini, bu gtil;zel sıfatın da Allah'a ve inanılması gereken btil;n kurallara inanmakla elde edilebileceğini, başta ailede olmak zere btil;n kurum ve kuruluşlarımızda, eğitim mtil;esseselerimizde ötil;meliyiz. Btil;ylece gençtil;liğimizin içtil;inde bulunduğu huzursuzluktan kurtulabilmeleri içtil;in çtil;ok faydalı bir tedavi uygulandığı gibi, kişilere başta can gtil;venliği olmak zere, birbirlerinin haklarına saygı gstermelerinin ötil;nemi anlatılmış olur. Zira, kişinin başkalarına saygı gstermesi, kendisine saygı gstermesidir. Başkalarına değer vermesi kendisinin değerini artırmasıdır.

[Vaazın devamı içtil;in TIKLA](#) [1] Bu btil;m Teftiş Kurulu Başkanı Hasan TAŞALTIN tarafından hazırlanmıştır. [2] Buharic;, İlim, 37. I, 35; Mtil;slim, Hac, 147. I, 889; Ebucirc; Dacirc;vucirc;d, Menacirc;sik, 57. II, 461. [3] Buharic;, Vesacirc;ya, 23. III, 195; Mtil;slim, İman, 145. I, 192. Ebucirc; Dacirc;vucirc;d, Vesacirc;yacirc;, 10. III, 295. [4] bk. Buharic;, Hudud, 44. VIII, 34. [5] Buhari, Fiten, 7. VIII, 90. [6] Ahmed, IV, 233. [7] Tirmizic;, Rada; 11.   III, 467. Ebucirc; Dacirc;vucirc;d, Menasik 57.   II, 462.   İbn Macirc;ce, Nikah 3. I, 594. [8] Buhari, Tıbb 56.   VII, 32; Mtil;slim, İman 175.I, 103-104. [9] Buhari, Tıbb, 31. VII, 23.   [10] Tirmizi, Zuhl, 1. IV, 550. [11] A.L. Castellan, Lettres sur la Grece, l'Hellespont et Constantinople, II, 221. Bakski tarihi, 1 811. [12] İ.Hami Danişmend, Garb Menbularına Gtil;re Eski Türk Seciyye ve Ahlakı, s 12. İstanbul, 1961.

[islam ve Hayat.Güncel Vaaz ve Hutbeler](#)